

Streszczenie pracy doktorskiej

Nowa Huta w latach 70. XX wieku. Życie socjalistycznego miasta

Autor: Jakub Krzysztonek

Promotor: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek

Praca „Nowa Huta w latach 70. XX wieku. Życie socjalistycznego miasta” ma strukturę problemowo-chronologiczną i dzieli się zasadniczo na pięć autonomicznych rozdziałów, które połączone w kompozycyjną całość prezentują zbiorczo najważniejsze aspekty związane z nowohucką dzielnicą jako przestrzenią życia socjalistycznego miasta w okresie gierkowskim. W rozdziale pierwszym pt. „Nowa Huta – dzielnica i jej mieszkańcy” omówiono kwestie dotyczące obszaru i populacji dzielnicy. W tym segmencie pracy dokonano analizy warunków naturalnych, granic i podziału administracyjnego, ogólnej charakterystyki ludności oraz demografii szczegółowej. Rozdział drugi nosi tytuł „Struktura i funkcjonowanie organów władzy w dzielnicy”. Przedstawiono w nim organy władzy państwowej, partyjnej i aparat bezpieczeństwa. Jako organy władzy państwowej zaprezentowano Dzielnicową Radę Narodową oraz komitety osiedlowe i blokowe. W kategorii organów władzy państwowej zostały przedstawione Komitet Dzielnicowy PZPR oraz podstawowe organizacje partyjne. Natomiast w podrozdziale dotyczącym aparatu bezpieczeństwa omówiono Służbę Bezpieczeństwa, Milicję Obywatelską i Ochotnicze Rezerwy Milicji Obywatelskiej. Trzeci rozdział pracy pt. „Warunki materialno-bytowe w Nowej Hucie” składa się z ośmiu podrozdziałów. W pierwszym z nich poruszono kwestię mieszkaniową – a dokładniej omówiono mieszkania prywatne, hotele robotnicze i internaty. Drugi podrozdział dotyczy zatrudnienia. Zawiera on omówienie struktury zatrudnienia, wykazu zakładów pracy, warunków pracy w kluczowych gałęziach gospodarki oraz wynagrodzenia, fluktuacji kadr i absencji. W trzecim podrozdziale dokonano analizy handlu, zaopatrzenia, gastronomii, usług i rzemiosła. Czwarty podrozdział związany jest z zagadnieniami komunikacji oraz łączności. W piątym podrozdziale wyeksponowano kwestie funkcjonowania służby zdrowia i pomocy społecznej. Szósty podrozdział dotyczy oświaty i wychowania, a na jego stronach przedstawiono żłobki, przedszkola, ogniska przedszkolne, szkoły podstawowe, licea ogólnokształcące i zawodowe, zasadnicze szkoły zawodowe, technika zawodowe i inne szkoły. W podrozdziale siódmym omówiono zagadnienia dewastacji i ochrony środowiska naturalnego. Natomiast w ósmym podrozdziale zaprezentowano zjawiska patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem alkoholizmu.

Rozdział czwarty nosi tytuł „Nowohuckie obyczaje – formy spędzania czasu wolnego”. Ta część podzielona została na cztery podrozdziały. Przedmiotem pierwszego jest wypoczynek i turystyka. W tym miejscu zaprezentowano organizatorów wypoczynku oraz formy preferowanej przez nowohucian turystyki w wymiarze lokalnym, krajowym i międzynarodowym. W drugim podrozdziale „Sport” przedstawiono kluby i stowarzyszenia oraz infrastrukturę sportową. Trzeci podrozdział został poświęcony kulturze i sztuce, a obiektem rozważań stały się biblioteki, kina i teatry, domy kultury, klubo-kawiarnie, świetlice, dyskoteki, galeria sztuki i ekspozycje muzealne oraz zespoły kulturalno-artystyczne. Natomiast w czwartym podrozdziale poruszono kwestie czynów społecznych, a dokładnie skoncentrowano się na zagadnieniach związanych ze statystyką czynów społecznych w dzielnicy i czynami społecznymi mieszkańców w osiedlach spółdzielczych. Ostatni, piąty rozdział, zatytułowany „Kościół katolicki w Nowej Hucie” składa się z dwóch podrozdziałów. W pierwszym z nich przedstawiono organizację sieci parafialnej oraz szeroko rozumianą kwestię budownictwa sakralnego. W drugim podrozdziale zaprezentowano natomiast działalność duszpasterską. W tym miejscu znalazły się wątki dotyczące duszpasterstwa parafialnego i specjalistycznego oraz oddziaływania kardynała Karola Wojtyły, a później papieża Jana Pawła II na rzecz Kościoła w dzielnicy.

Rozprawa powstała w oparciu o źródła archiwalne i drukowane oraz opracowania i strony internetowe. Przy tworzeniu pracy zastosowano metody i narzędzia właściwe dla badań jakościowych oraz ilościowych. Jednym z pierwszych problemów badawczych była kwestia odpowiedniego doboru elementów, które powinny zostać zaznaczone w budowanej narracji, aby możliwie wiernie dokonać historycznej retrospekcji obrazu dzielnicy. Inny kłopot sprawiała sprawa poziomu uszczegółowienia badanych zagadnień. Ograniczenia kompozycyjne i strukturalne pracy zmuszały bowiem do umiejętnego poruszania się w świecie opisywanych zjawisk przez co ich analiza bywała czasem powierzchowna. Problemem badawczym było także znalezienie odpowiedniego punktu odniesienia dla prowadzonych porównań dotyczących analizowanych aspektów życia miasta. Przewyciężenie tego kłopotu odbywało się na ogół na drodze porównania analizowanego w kontekście początku i schyłku okresu gierkowskiego lub w odniesieniu do wcześniejszej dekady. Modelem odniesienia stawała się także sytuacja panująca w innych dzielnicach miasta.

Zasadniczym celem pracy było odpowiedzenie na podstawowe i szczegółowe pytania badawcze, które pojawiały się przy okazji kolejno analizowanych aspektów życia Nowej Huty w latach 70. XX wieku. Na wiele pytań udało się uzyskać odpowiedź, aczkolwiek są i

take, które ciągle pozostają bez wyczerpujących ustaleń. Pozwala to zatem na dalsze eksplorowanie tego obszaru tematycznego przez innych badaczy. Co ważne, ze względu na pozycję Nowej Huty w polityce władz PRL, rzeczona rozprawa ma znaczenie nie tylko lokalne.

21.05.2019

JAKUB KRZYSZTOŃEK

